

Občianske právo

Občianske právo

- Základné odvetvie súkromného práva,
- smeruje k naplňovaniu občianskych práv, slobôd, k ochrane osobnosti a majetku;
- upravuje vzájomné vzťahy medzi občanmi, fyzickými a právnickými osobami aj vo vzťahu k štátu.

Hlavné pramene:

- **Občiansky zákonník** – charakterizuje a upravuje právne úkony (prejavy vôle, ktorými vznikajú, menia sa, zanikajú práva, povinnosti);
- **Ústava R, Občiansky súdny poriadok**

Právne úkony:

- kúpna zmluva, závet, darovacia zmluva, poistná zmluva, nájomná zmluva, zmluva o ubytovaní, vyhlásenie verejnej súťaže

Účastníci občianskeho práva:

1. Fyzická osoba

- disponuje právnou spôsobilosťou = spôsobilosť mať práva a povinnosti; vzniká narodením, zaniká smrťou (vyhlásením za mŕtveho);
- disponuje spôsobilosťou na právne úkony = spôsobilosť svojím konaním, vlastnými prejavmi vôle vytvárať, meniť rušiť právne vzťahy, nadobúda sa plnoletosťou (výnimočne aj v 16 rokoch – napr., uzavretie manželstva);

Účastníci občianskeho práva:

- pozbavenie (obmedzenie) spôsobilosti na právne úkony – len rozhodnutím súdu; dôvod – trvalá alebo dočasná duševná choroba;

Účastníci občianskeho práva:

2. **Právnická osoba** – napr. firma, organizácia;
 - náležitosti – pevná vnútorná organizácia ako výsledok dohody účastníkov, je písomne podchytená v dokumente (štátu, stanovy);

- právna subjektivita právnickej osoby = vystupovať v právnych vzťahoch pod vlastným menom alebo pod hlavičkou firmy a nieť zodpovednosť za záväzky v právnych vzťahoch;

Právnická osoba

- **vzniká** zriadením – písomnou zmluvou, zakladajúcou listinou;
registráciou v obchodnom registri
(napr., s.r.o)
- **zánik** – výpisom z obchodného registra;

Občiansky zákonník upravuje:

- a) Vlastnícke (vecné) práva
- b) Dedičské práva
- c) Záväzkové práva

Vlastnícke práva:

- majú najvyššiu ústavnú ochranu;
- zaručujú vlastníkovi oprávnenie predmet oprávnenia držať, užívať ho, nakladať s ním (darovať, predať, zničiť);
- nadobudnutie vlastníctva: kúpou, darovaním, výmenou, vytvorením, rozhodnutím štátneho orgánu (napr. reštitúciou) a vydražením

Vlastnícké práva:

- spoluvlastníctvo: nastáva vtedy, keď tú istú vec vlastní dve alebo viaceré osoby;
spoluvlastníctvo:
 - a) **podielové** – je presne vyjadrená miera, akou sa vlastníci podieľajú na vlastníckych právach a povinnostiach, (viacero vlastníkov)
 - b) **bezpodielové** – podiel na vlastníctve nie je presne určený a takýto spôsob spoluvlastníctva existuje len medzi manželmi, (spoločne nadobudnutý majetok počas manželstva)
- právo na cudzie veci vzniká väčšinou na základe záväzku.

Vlastnícké práva - poznámka

- Majetkové práva na nehmotné veci označujeme ako duševné vlastníctvo;
- vlastnením veci nemáme právo obťažovať iných ľudí – napr., vlastníctvo domácich zvierat je späté so zodpovednosťou za ne, nesmieme dopustiť, aby domáce zviera niekoho zranilo;
- Niektoré veci môže vlastníť len štát – nerastné bohatstvo, jaskyne, vodné toky, podzemné vody a prírodné liečivé zdroje.

Vlastnícke práva - poznámka

- **Vecné bremeno** = obmedzenie vlastníckeho práva vlastníka nehnuteľnosti v prospech inej osoby tým, že vlastník je povinný v prospech niekoho iného niečo konať, strpieť, alebo sa niečoho zdržať, napr. umožniť prechádzať susedom po ceste vedúcej cez jeho pozemok.

Dedičské právo:

- je oprávnenie určitej osoby byť dedičom na základe súboru právnych noriem, ktoré upravujú prechod majetkových práv a povinností poručiteľa (zosnulá osoba, po ktorej sa dedí) na jeho dedičov.

Spôsoby dedenia:

- a) **zo zákona** – nastáva v prípade smrti poručiteľa, ak nebol spísaný závet a existujú dediči (manželka, deti, potomkovia detí ...)
- b) **zo závetu** – ak chceme sami rozhodnúť, komu prípadne pozostalosť, je vhodné spísať závet, upozorniť, že sme ho spísali a kde sme ho uložili;
- c) **z oboch týchto dôvodov** – potomkom poručiteľa pripadá určitý minimálny podiel z dedičstva, na ktorý majú zo zákona nárok i v prípade, že poručiteľ spíše závet v prospech inej osoby

- Zrušenie alebo zmena závetu: zničením, napísaním odvolania pôvodného závetu alebo napísaním nového závetu, čím starý závet automaticky stráca platnosť.
- Vydedenie: ak si poručiteľ neželá, aby jeho potomkom pripadol jeho majetok, z ktorého im zákon zaručuje presne stanovený podiel, musí spísať ***listinu o vydedení***, kde musí byť jasne stanovený dôvod, ktorý má oporu v zákone.

Záväzkové právo:

- ide o súhrn právnych noriem týkajúcich sa druhov záväzkových vzťahov, ich vzniku, zmeny, zaistení a zániku; dotýka sa rôznych zmlúv;
- **záväzok** je v širšom slova zmysle vzťah medzi veriteľom a dlžníkom.

Záväzkové právo - poznámka

- Zmluvy je najlepšie uzatvárať prostredníctvom notára alebo advokáta.
- Predbežná písomná dohoda o tom, že do stanovenej lehoty uzavrú účastníci tejto dohody zmluvu, sa nazýva **zmluva o budúcej zmluve**.

Typy zmlúv:

- Kúpna zmluva
- Nájomná zmluva
- Zmluva o dielo
- Zmluva o pôžičke
- Poistná zmluva
- Darovacia zmluva
- Zmluva o obstaraní zájazdu
- Pracovná zmluva
- Zakladateľská zmluva

Občianske súdne konanie

- Je právom stanovený postup pre rozhodovanie sporov v súkromnoprávnej oblasti. Riadi sa **Občianskym súdnym poriadkom**.
- účastníci konania:
 - navrhovateľ = **žalobca** – požaduje naplnenie práv, musí dokázať, že žalovaný porušil povinnosť
 - **odporca** = žalovaný – má splniť povinnosti; výsledok